

לולב הגזול פרק שלישי סוכה

לו.

עין משפט
נר מצוה

ככולה, כשר: במקצתה. פסול דמנומר הוא: **הני עולא בר חנינא**. אריקב ולא חקר קאי דמכשר תנא דמתני' ואחא האי תנא למימר דאס מפולש הוא מלידו ללידו פסול צנבק כל שהוא אפילו של מחט ונקב שאינו מפולש ככאיסר אס רחב כאיסר פסול ואע"פ שלד חקר כלום כגון שתחב בו יתד עצה ומתני' צפחות מכאיסר ובשאינו מפולש: **סימני טרפה**, שהצהמה נטרפה זה ולקמיה מפרש ליה: נקלף. סימני טרפה הוא דהיינו הגלודה: נסדק. דהיינו גרגרת שנסדק כולה שלד נשמיר זה חוליא למעלה וחוליא למטה: **ניקב**, כגון ניקב קרום של מוח: **ריאה שנשפכה קיסוין**, הצצר שבתוך הקרום נימוח ונעשה כמים: **הא לא קיימי סימפונה טרפה**, אלמא לא סימני טרפה הוא: **הכא מאי**, אס נימוח וקיימי סימפונה דהיינו חדרי הרע שהגרעינין צמוכס: **סרוחי מפרסת**, נרקבת: **פוח סרוח**, מפרש לקמן: **כנוס**, צמוצן או צמדל: **שוק**, מזולל צימור צאור צרותמין: **העשוי כמין כדור עגול**, כדור פלוט"א: **הפיוס**, שנים דבוקין יחד: **הצופס**, קטן כפול הלצן: **גידלו צפוס**, שעושה לו דפוס כשהוא קטן ונתנו צמורו צמוצור וגדל כמות הדפוס. **דפוס פורמ"א** צלע"ז, כל דבר העשוי לעשות למדתו דברים אחרים על גביו כמו נעעליו או צמורו כעין שהיו עושין קדמיה ללחם הפנים שיכניסו העיסה לתוך הקדרה והלחם נעשה לצורתה כגון אלו קרי דפוס: **מין צריה אחרת**, שאינו דומה לאתרוג כלל: **מאי לאו פוח מצחוץ**, שנפחתו ונרקב מצחוץ: **סרוח מצפנים**, וקליפתו קיימת כמין ריאה שנשפכה כקיתון: **לא ספח אע"ג דלא סרה סרה אע"ג דלא ספח**, תפח אינפלי"ה צלע"ז כגון שנפלו גשמים בתלש ותפח. סרה ריחו רע מחמת תולעים סרחהו: **דומה לכוש**, שגדל כאן והרי הוא שחור: **פסול**, שנדמה הוא קונטרפ"ט צלע"ז אלל כושי עליו טעם דכשר דלורחיה הוא: **הא לן והא לכו**, לעולם מתני' כושי נמי פסיל ולא קשיא ממתני' לצני ארץ ישראל שרחוקין מארץ כוש ואינם רגילים בהם כרייתא לצני צבל שקרובים לכוש ורגילים בהם ומכל מקום בגדל כאן דומה לכושי נדמה הוא ופסול: **רבי עקיבא**, דלמר דעד גמר צישוליה לא היו אתרוג פרי ורבי שמעון אמרו דבר אחד: **פוטרי אס האתרוגים צקוטין**, מן המעשרות: **כרבנן סבירא ליה**, דחייבין צמעשר דפרי הוא הואיל ותחילתן וסופן אורכל: **שצני אדם מוליאין לוריעה**, פרי העשוי ללמנוח ולא משכחת לה אלא צבשל כל אורכו. והא דנקט אתרוגין משום דלא פלוז רבנן צני פלוגמיה לחיובי צקוטין אלא אתרוגין ותפוחין דקצברי תחילתן וסופן אורכל הוא כדתנן לה פ"ק דמסכת מעשרות כל שתחילתו וסופו אורכל אע"פ ששומרו צמוצור להוסף אורכל חייב צין גדול צין קטן וכל שאין תחילתו אורכל וסופו אורכל אינו חייב עד שיעשה אורכל כו' האתרוגים והתפוחים חייבין צין גדולים צין קטנים ופליג ר' שמעון עליויה האתרוגים ומודי צתפוחים דקצבר כדרך צצני אדם מוליאין לוריעה האתרוגים קטנים שטועים אינם צומחין אלל תפוחין קיים ליה דאף על פי שלד צישלו כל אורכן צומחין וצקטי קטנים אפילו צתפוחין ודאי פליגי הואיל וטעמא משום מוליאין לוריעה הוא: ותו

לגומא צצאתרוג כשר פטממו שנתלש העוקץ מתוך האתרוג וחסרו לפיכך פסול והיינו דמי ר' יצחק צן אלעזר נטלה צוכנתו מה שנכנס צתוך האתרוג צצוכנת הנכנס ומכה צצאיתא והקשה צקונטרס על זה שלא מלינו צכל מקום פיעמא עוקץ ור"מ מפרש שמלינו עוקץ ופיעמא צצמוקס אחד צצוקף פי יולא דופן (נדק דף מז. וסס) גצני סימני צצוגרת דתנן צן עוזאי אומר משתמחיר פטממו רבי יוסי אומר כדי שיהא נותן ידו על העוקץ אחד והוא שוקע ושוהה לחזור דעוקץ הוא חודו של דד שהתינוק מכניס לתוך פיו ופיעמא הוא הצצר שמתת העוקץ שמתחיר סצציו וקלת היה נראה מלמזכיר כאן גצני אתרוג פטממו ועוקלו וחוטמו ששלשה צצמוקס אחד לצד ראשו של אתרוג דעוקץ פעמים שיואל מחודו צצראשו כמין עוקץ צולט וקשה כעץ ולכן קרי ליה עוקץ ונטלה פטממו דהיינו צצוכנתו היינו שנתלש אותו עוקץ צצמוקס חיצורו ונשאר כמין גומא צצראש האתרוג וצצפרק יולא דופן (ג"ז סס) פירש צקונטרס מוטמו ספק וכאן פירש צצוכנתו אפילו צצמשהו הנראה צצוצני גצבה שמשפע ויורד לצד ראשו וצירושלמי אמר נטלה פטממו תמן אמרי שוטמו משמע שהוא לצד ראשו צצסין פרח שושן וצצערון (י) פירש צצסין נטלה פטממו כמין פיעמא של דד כדתנן (עוקלין פ"ב מ"ג) פיעמא של רימון אלל [הא] דלמר רבי יצחק נטלה צצוכנתו הוא קלה העץ כמות צצאתרוג כאותו דשחיטת חולין (דף מז. מ.נ.) האי (י) צצוכנת דלטמא דשף מדוכתיה טריפה מתוך פירושו משמע דפטממו וצצוכנתו תרי מיני נינהו זה צצוקץ וזה צצראשו ולא צצא (י) ר' אליעזר יצחק לפרש אלל להוסף על המשנה וצצסין רבינו גרשום מאור הגולה פירש צצערון כפירוש רבינו יצחק צר יהודה הלוי: **הא בבולא הא במקצתה**, ותו

פי' צקונטרס במקצתה פסול דמיחזי כמנומר ורבינו חננאל פי' איפכא צכולה פסול דלטרופות מדמי לה צצמעתיין וגצני טריפות אשבתן צצפרק אלו טרפות (מולין דף נה.) הגלודה טריפה ואס נשמירי זה כסלע כשרה דהדרא צריא וכן מוכח מדפריך אי נקלף תנינא כלומר אס סימן טריפה דקא אמרינן היינו נקלף דסימן טריפה הוא הגלודה תנינא צצמתני' שהוא פסול צצאתרוג משמע צצצריה דענין טריפה מיפסיל: **אי נסדק תנינא**, שהוא כעין טרפות צצגרגרת שנסדקה כולה שלד נשמירי זה חוליא למעלה וחוליא למטה תנינא צצמתני' סדק פסול וצכי האי גוונא שנסדק על פני כולה אי ניקב שסס הוא סימן טריפה כמו ניקב קרום של מוח והשתא הא דפריך עלה תנינא לא היו כעין אחריני אלל כלומר תנינא שהוא כשר גצני אתרוג דקתני מתני' ניקב ולא חקר כשר ומכל מקום אע"ג דלענין טרפות אסור התם הוא משום דקרום לחודיה קאי אלל הכא כוליה אתרוג חיצור הוא ודמי לניקב הלכא ולא לצית חללו ויתכן דגצני אתרוג נמי אס ניקב עד חדרי הרע שהגרעינין לתוכן פסול אע"ג שלד חקר ולעיל דצעי נקב מפולש היינו שלד כנגד אותן חדרים ואס ניקב עד שס כלל מפולש הוא לדותן צצמוקס סימפונות דריאה קיימי כדמוכח שמעתיין דצעי ליה למיפסל נשפכה כקיתון משום דלא קיימי סימפונה ואי הוה מפרשי דמתנייתן דקתני ניקב וחסר כל שהוא פסול תרי מיני נינהו הוה יחא טפי דהוי תנינא דומיא דאחריני כלומר ניקב נקב מפולש או לצית הסימפונות או חקר כל שהוא צצפול ניקב ולא חקר כשר: ס

אתרוג בכדור פסול, כלומר עשוי כדור של עור שמתחקות הצנות צו כדדרשינן (בפסיקתא רבתי) דצרי חכמים כדצבונות ככדור של צנות שזורקות זו לזו כך דצרי תורה נזרקת מפה אל פה פלוט"א צלע"ז כי היא דהכדור והאימוס דסוף ארבע מיתות (פגהדין דף סה. וסס) ואית דגרס כדור צצלית והיינו עשוי כמין דוד ועגול כקדרה: [וע"ע מוסף פגהדין סו. ד"ה מדוי ומוס' מולין סד. ד"ה כודרת]: **אתרוג הבוסר**, פי' צקונטרס קטן כפול הלצן ולא יתכן כדפרשיית צצריש פירקין (דף לב.) אהיהא דשיעור אתרוג דמייתין התם: מקורולות

ס ד א מיי פ"ח מהלכות לולב הלכה ז טושי"ע
א"ח ס' קרמח ספ"ק ז
ס ב מיי שס טושי"ע
שס ספ"ק ז
ס ב ד מיי פ"ז מהל' שחיטה הלכה ט סמג
עשין סג טושי"ע י"ד ס' לו ספ"ק ז
ס ד א מיי פ"ח מהלכות לולב הלכה ח סמג
עשין מד טושי"ע א"ח סימן קרמח ספ"ק ז
ס ב ו מיי שס טושי"ע שס ספ"ק טו
ס ב ז מיי שס טושי"ע שס ספ"ק טו
ח [טושי"ע שס ספ"ק יח]:
ע ט מיי שס טושי"ע שס ספ"ק יז

לעזי רש"י
פילוט"א. כדור.
פורמ"א. צורה, תבנית.
אינפלי"ה (אינפלי"ר).
להתנפת.
קונטרפ"ט
(קונטרפ"ט). בעל-בגוף
שינוי, בעל תבנית
חריזות.

רבינו חננאל
ניקב וחסר כל שחו פסול.
תני עולא בר חנינא
ניקב נקב מפולש במשחו,
ושאינו מפולש בכאיסר.
בעי רבא נולדו בו באתרוג
סימני טריפה, כגון שנשפך
קיתון [מהו]. ואמרינן
ת"ש אתרוג תפוח סרוח
פסול, מאי לאו תפוח
מבחוץ וסרוח מבפנים,
וקתי פסול. והדין לא
אידי ואידי מבחוץ, ולא
קשיא הא דאיתפח ואחר
כך סרוח, והא דסרוח ואחר
כך איתפח, ולא איפשטא.
אתרוג כושי פסול. אוקמה
אביי דומה לאדם כושי
פסול, אבל אתרוג כושי
כשר. ורבא אוקמה בארץ
ישראל שבו שאתרוג כושי
פסול, שאתרוגין [אינם
שחורים]. אבל בבבל
שאתרוגין שחורים כושי
כשר. [אתרוג] הבוסר
כדכתיב אבות אכלו
בוטרי. ר' עקיבא פוסל,
וחכמים משרקי. והלכתא
בכבמים. ור' שמעון דפטר
את האתרוגין בקוטנן מן
המעשר, ביטורי ר' עקיבא
אמר.

(א חולין מז. ב) וצרכות ה:
וש"ן, א (צ"ל דתנן,
ז) ונשטרות פיה מ"ד,
ה) צ"ל כדור, ו) צ"ל:
שנתה, ו) ערך פסול,
ח) גמ' איתא בוקא
דלטמא ופירש רש"י ז"ל
צוכנא וכן הוא בערוך,
ט) צ"ל ר' יצחק צן אלעזר,

תורה אור השלם
1. עשר העשר את קל
תבואת ורעך היצא
השדה שנה שנה.
דברים י"ד כב

הגהות הב"ח
(א) גמ' תני עולא בר חנינא
ניקב כ"ל וכן ברש"י.

מוסף רש"י
ריאה שנשפכה כקיתון.
כשר הריאה נימוח צתוך
קרומים שלה ושפך
מראה לוסיה ומשכו
לאשה צתוך הקרומים
(וחליו חז. והוא
דקיימא
שלא נימוח הקרומים
(שם). אתרוג תפוח וגמי
פסול. טעמא דעילהו הדר
אמר רמב"ם וילכא (סדור
רש"י ס"ר רצח).